

Youth Empowerment through co-creative Activity development

Guidelines for identifying context to enhance social connection

2024

Co-funded by
the European Union

Asiakirjan tiedot

Projektin nimi:	Nuorten voimaannuttaminen yhdessä luovan toiminnan kehittämisen avulla
Projektin lyhenne:	YEA
Ohjelmoida:	KA220-YOU – Nuorten yhteistyökumppanuudet
Hankkeen numero:	
Aloituspäivämäärä:	1.6.2023
Päätymispäivä:	31.5.2025
Työpaketti:	WP2
Aiheeseen liittyvät WP:t:	WP3 ja WP4
Johtava organisaatio	
Levitystaso	
Asiakirjan nimi	MR 2.1 Toimintaohjeet toimintaympäristöanalyysin toteuttamiseksi osana yhteisöjen osallisuuden, osallistumisen ja yhteistyön kehittämisen prosesseja
Tyyppi	
Ei toimitettavia	

Toimintaohjeet

toimintaympäristöanalyysin toteuttamiseksi osana yhteisöjen osallisuuden, osallistumisen ja yhteistyön kehittämisen prosesseja

Minkä tahansa alueen tai yhteisön osallisuuden, osallistumisen ja yhteistyön tukeminen edellyttää paikallisen kontekstin vahvuuksien ja haasteiden tuntemusta. Lisäksi kohderyhmän oman asiantuntemuksen hyödyntäminen uusia ratkaisuja kehitettäessä johtaa usein parempiin tuloksiin ja samalla edistää yhteisön osallistumista. Erilaisissa osallisuutta ja yhteistyötä vahvistavissa hankkeissa ja kehitystyössä onkin suositeltavaa kerätä huolellisesti tietoa kohderyhmältä ja käyttää monipuolisesti erilaisia, myös osallistavia, tiedonkeruumenetelmiä.

Nämä toimintaohjeet kuvaavat, miten kohderyhmien näkökulmaa ja asiantuntemusta voidaan kerätä ja hyödyntää käyttämällä yhteisölähtöisiä osallistavan tutkimuksen menetelmiä. Yhteisölähtöisten osallistavien tutkimusmenetelmien käyttö tukee kohderyhmän toimijuutta kehitysprosessin aikana ja antaa äänen niille, joita kehitysprosessi koskee. Näitä ohjeita voi soveltaa esimerkiksi erilaisiin hankkeisiin ja kehitysprosesseihin, joiden tavoitteena tukea alueellista ja yhteisöllistä kehitystä sekä erilaisten toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä paikallisten haasteiden ratkaisemiseksi.

Ohjeet on kehitetty YEA-hankkeessa (Youth Empowerment through co-creative Activity development), jossa tuetaan nuorten yhteenkuuluvuutta ja yhteisöihin kiinnittymistä vapaa-ajan toiminnan yhteisöllisen kehittämisen avulla. Lisäksi hankkeessa tuetaan nuorten ja nuorten palvelujen parissa toimivia ammattilaisia nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä ja verkostoja sekä nuorten että nuorten parissa toimivien organisaatioiden kesken ja löytää uudenlaisia tapoja toteuttaa ja organisoida nuorten toivomaa vapaa-ajan toimintaa. Näissä ohjeissa esitetyissä esimerkeissä kehitystyön kohderyhmällä viitataan YEA-hankkeen osallistujiin, eli nuoriin ja nuorten parissa työskenteleviin

ammattilaisiin, mutta ohjeet ovat sovellettavissa erilaisiin kehitysprosesseihin ja eri kohderyhmille.

MITÄ?

Mihin tarkoitukseen ohjeet ovat?

Nämä toimintaohjeet on luotu avuksi erilaisille hankkeille ja kehitysprosesseille, joiden tarkoituksena on edistää osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä tietyllä alueella. Ohjeissa kuvataan, miten kehitystyön kohderyhmältä, eli kehitettävien ratkaisujen loppukäyttäjiltä, saadaan kerättyä hyödyllistä tietoa kehitysprosessin suunnittelua varten. Huolellinen tiedon kerääminen ja osallistavien tiedonkeruumenetelmien hyödyntäminen varmistaa, että kohderyhmä osallistuu aktiivisesti kehitysprosessiin sen alusta lähtien, ja että kohderyhmän asiantuntemus ja tarpeet tulevat huomioiduiksi kehitysprosessin aikana.

Näissä ohjeissa kuvataan kahden eri tiedonkeruumenetelmän käyttöä. Nuorilta kerätään tietoa Photovoice-menetelmän avulla, kun taas ammattilaisilta ja organisaatioilta kerätään tietoa NOISE-analyysin näkökulmia hyödyntävillä kyselyillä. Photovoice on laadullinen, osallistava ja yhteisölähtöinen aineistonkeruumenetelmä, jossa korostuu kohderyhmän asiantuntijuus tärkeänä tiedonlähteenä. Tässä menetelmässä ihmiset ottavat valokuvia omasta elämästään ja heille tärkeistä asioista, määritellen siten tutkimuksen tai kartoituksen tärkeät teemat. Lisäksi ihmiset antavat kontekstia ja merkitystä ottamilleen kuville keskustelemalla niistä ja tuottavat siten kuviin liittyviä narratiiveja. (Wang & Burris, 1997.)

Photovoice on erityisen toimiva tapa kerätä laadullista ja syvällistä tietoa ihmisten kokemuksista ja tulkinnoista, mutta valokuvien ottaminen ja niistä keskusteleminen vievät oman aikansa. Organisaatioiden edustajilla ja ammattilaisilla on usein rajallisesti aikaa ja resursseja osallistua kehitystyöhön, joten verkkokyselyt voivat tarjota tehokkaamman ja mielekkäämmän tavan kerätä tietoa. Myös kyselyjen avulla on mahdollista saada kokemuksellista ja paikallista tietoa, kun kysymysten muotoilussa hyödynnetään NOISE-analyysin näkökulmia.

NOISE-analyysi on strategisen suunnittelun ja kehittämisen työkalu, jonka nimi tulee englannin sanoista Needs, Opportunities, Improvement, Strengths ja Expectations. NOISE-analyysi ohjaa siis tarkastelemaan tietyn kontekstin tai kehityskohteen tarpeita, mahdollisuuksia, kehityskohteita, vahvuuksia ja poikkeuksia. NOISE-analyysi tarjoaa vaihtoehdon perinteiselle ja ehkä tunnetummalle SWOT-analyysille, jonka nimi tulee sanoista Strengths, Weaknesses, Opportunities ja Threats, ja jossa tarkastellaan tietyn kontekstin tai kehityskohteen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. NOISE-analyysin näkökulmat edistävät kontekstuaalisen ja paikallisen tiedon keräämistä ja monipuolista näkökulmien kartoitusta, mikä puolestaan edistää kehitystyön suunnittelua ja toteutusta.

Sekä Photovoice että kyselyt tiedonkeruumenetelminä tarjoavat kehitysprosessin kohderyhmille mahdollisuuden osallistua ja tuoda kehitysprosessiin tärkeää taustatietoa. Tätä alkukartoitusvaihetta ei tulisi nähdä vain staattisena tiedonkeruuna, vaan dynaamisena henkilökohtaisten ja ammatillisten kokemusten, havaintojen ja ideoiden vaihtona, joka suuntaa kehitysprosessin seuraavia vaiheita.

MIKSI?

Miksi käyttää valokuvausta tiedonkeruun välineenä?

Onnistunut alueellinen kehitystyö tai yhteisöjen kehityksen tukeminen edellyttää paikallisen kontekstin vahvuuksien ja haasteiden tuntemusta. Kussakin kehitysprosessissa parhaat asiantuntijat tällaiseen kontekstuaaliseen tietoon liittyen ovat kohderyhmä itse. Kohderyhmän oman asiantuntemuksen hyödyntäminen uusia ratkaisuja kehitettäessä johtaakin usein parempiin tuloksiin ja samalla edistää yhteisön osallistumista. Siksi on suositeltavaa kerätä huolellisesti tietoa kohderyhmältä kehitystyötä varten käyttämällä erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.

Yhteisöllisten osallistavien tiedonkeruumenetelmien käyttö tukee kohderyhmän toimijuutta kehitysprosessissa ja antaa äänen kohderyhmälle. Photovoice-lähestymistapa välttää monille tutkimus- ja kartoitusmenetelmille tyypillisen haasteen,

jossa tutkijoiden määrittämät tutkimuksen kohteet ja keskeiset näkökulmat eivät välttämättä vastaa kohderyhmän kokemusta ja heille merkittäviä asioita. Toisin sanoen Photovoice-menetelmä osallistavana aineistonkeruumenetelmänä välttää sen riskin, että tutkimusta tai kartoitusta ohjaa liiaksi ennalta ja ulkopuolelta määritelty paradigma, joka pahimmassa tapauksessa sivuuttaa muut mahdolliset ja uudet aineistosta nousevat näkökulmat. Photovoice-menetelmässä kohderyhmän yksilöt itse antavat merkityksen ja rakentavat sen, mikä heille on tärkeää tarkasteltavassa asiassa. (Wang & Burris, 1997.)

Photovoice yhdistää tiedonkeruuseen yhteisöllisen osallistumisen, mikä häivyttää perinteistä roolijakoa tutkimuksen tai kartoituksen tekijöiden ja kohderyhmän välillä. Photovoice mahdollistaa sen, että tutkimuksen tai kartoituksen kohderyhmästä tulee itse aktiivisia omien asioidensa puolustajia ja edunvalvojia. Photovoice tarjoaa kohderyhmän jäsenille foorumin nostaa käsittelyyn itselleen ja yhteisölleen tärkeitä asioita ja huolia, priorisoida asioita ja keskustella mahdollisista ratkaisuista, samalla edistäen osallisuutta, toimijuutta ja yhteisön aktiivisuutta. (Wang & Burris, 1997.)

Valokuvat Photovoice-menetelmässä toimivat tehokkaina välineinä tiedon, merkitysten ja tunteiden välittämiseen. Valokuvia voidaan pitää verrattain helppona tapana jakaa paljon tietoa, mikä ei perustu pelkästään kieleen ja sen ymmärtämiseen. Kuvien jakaminen ja niistä keskusteleminen ei välttämättä vaadi täydellistä kielitaitoa. Valokuvat voivatkin toimia hyvänä ja inklusiivisempänä tiedonvälittämisen ja -keruun keinona erilaisten ryhmien kanssa. Lisäksi Photovoice-menetelmä esimerkiksi nuorisoryhmien kanssa toteutettuna tuo samassa paikallisessa ympäristössä asuvia nuoria yhteen jakamaan kokemuksia kuvien ottamisesta ja niistä nousevista ajatuksista, mikä voi toimia yhteisöllisyyttä edistävänä voimana. Valokuvat tarjoavat osallistujille mahdollisuuden irrottautua rutiineistaan ja pohtia paikallista ympäristöään. Nuorten kokemuksista ja ajatuksista nousevat keskustelut auttavat osallistujia tulemaan tietoisemmiksi yhteisönsä dynamiikasta ja asioista, joita he haluaisivat edistää yhteisössään, sekä mahdollisesti myös tutkimaan mahdollisuuksia osallistua tähän prosessiin.

MITEN?

Miten toteutetaan tiedonkeruu osallistavia menetelmiä hyödyntäen?

Taustatiedon keräämisen ja kohderyhmän osallistamisen prosessi voidaan jakaa viiteen vaiheeseen:

1 Suunnittelu ja eettiset näkökulmat

- **Kyselyihin ja haastatteluihin valmistautuminen:** Laadi kysely- ja haastattelurungot. Kansainvälisissä projekteissa kysely- ja haastattelurungot tulee kääntää kohdemaan kielelle.
- **Eettiset näkökulmat:** Ota yhteyttä paikalliseen eettiseen toimikuntaan eettisten näkökulmien tarkistamiseksi. Tiedonkeruuta ja valokuvien käyttöä varten tarvitaan osallistujien informointikirje, suostumuslomake, tietosuojaseloste sekä tekijänoikeussopimus.
- **Aikataulutus:** Ota huomioon tiedonkeruuprosessin mahdolliset viivästykset, sidosryhmien omat aikataulut ja muut tekijät, jotka voivat vaikuttaa yhteistyön aikatauluihin, kuten koulujen lomat ja kansalaisjärjestöjen rahoituspäätösten aikataulut.

Tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa laaditaan kysely- ja haastattelurunko ja tarkastellaan hankkeen toteutusta eettisestä näkökulmasta. Aineiston keräämistä varten on laadittava osallistujien informointi- ja suostumuslomakkeet sekä tekijänoikeussopimukset Photovoice-menetelmään sisältyvien kuvien käytöstä. Lisäksi laaditaan aineistonkeruun aikataulusuunnitelma. On tärkeää ottaa huomioon eri sidosryhmien omat sisäiset aikataulut ja muut yhteistyön aikatauluihin mahdollisesti vaikuttavat tekijät, kuten koulujen lomat ja järjestöjen rahoituspäätökset.

2 Sidosryhmien kartoitus

- **Ajattele hankkeen kontekstia ja tarpeita:** Millaisia toimijoita tarvitaan hankkeeseen, jotta kehitysprosessi saadaan onnistuneesti toteutettua ja tarvittava taustatieto kerättyä?
- **Sidosryhmien monimuotoisuus:** Varmista sidosryhmien ja kohderyhmien monimuotoisuus ja kattavuus huomioimalla kehitysprosessiin potentiaalisesti liittyvät toimijat paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla.
- **Ota huomioon kontekstuaaliset erot:** Kansainvälisissä kehityshankkeissa tulee huomioida mahdolliset erot maiden konteksteissa ja siinä, miten kehitysprosessiin mukaan tulevat toimijat ja organisaatiot voivat olla eri tavoin järjestäytyneitä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken.

Ota kehitysprosessiin mukaan sellaiset kohderyhmät ja toimijat, jotka tarvitaan onnistuneeseen tiedonkeruun ja kehitystyön toteuttamiseen. Monipuolisen ja laajan edustuksen varmistaminen sidosryhmissä ja kohderyhmissä voi edellyttää paikallisen, alueellisen ja kansallisen tason edustajien ottamista mukaan. Kansainvälisissä kehityshankkeissa on tärkeää tunnistaa maiden erot muun muassa erilaisten julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden järjestäytymisessä ja rooleissa. Lisäksi huomioi kehitysprosessiin mukaan otettujen kohderyhmien mahdolliset erityistarpeet tiedonkeruuseen liittyen. Erityistarpeet voivat liittyä ikään, kielitaitoon tai jollakin tapaa haavoittuvaan asemaan yhteisössä. Myös kehitysprosessiin osallistuvien toimijoiden ja organisaatioiden taloudelliset- ja aikaresurssit tulee huomioida.

3 Yhteydenotto hankkeen kohderyhmiin

- **Ensimmäiset yhteydenotot:** sähköpostit ja online-tapaamiset.
- **Esittelymateriaalien laatiminen:**
 - Yleisesittely ja kuvaus kehityshankkeesta.
 - Käytännön kuvaus siitä, mitä kehityshankkeeseen osallistuminen käytännössä tarkoittaa ja mitä osallistujilta edellytetään.
- **Tiedonkeruun aloittaminen:** Kyselyt organisaatioille ja ammattilaisille.

Sähköpostit ja virtuaaliset tapaamiset ovat tehokkaita tapoja luoda kontakti ja järjestää ensimmäiset esittelytapaamiset potentiaalisten kohderyhmien ja organisaatioiden kanssa. Kehityshankkeen esittelyä varten on laadittava ytimekäs katsaus hankkeesta ja esite siitä, mitä hankkeeseen osallistuminen käytännössä tarkoittaa yhteistyökumppaneille. Hanke-esitteistä voi olla tarpeen luoda erilliset ja helposti ymmärrettävät versiot nuorille.

Ensimmäisten yhteydenottojen ja verkkotapaamisten jälkeen kannattaa mahdollisille yhteistyökumppaneille ja kohderyhmille lähettää seurantasähköposti yhteistyön vahvistamiseksi. Seurantasähköpostiin kootaan tapaamisessa sovitut asiat ja kerrataan keskeiset tiedot kehityshankkeesta. Lisäksi mukaan voidaan liittää kehityshankkeesta luodut esittelymateriaalit muistin virkistykseksi. Myös varsinainen tiedonkeruu on mahdollista aloittaa tässä vaiheessa lisäämällä seurantasähköpostiin linkki asiantuntijoille tarkoitettuun verkkokyselyyn.

4 Yhteistyö

- **Vierailu kohdeorganisaatiossa:**
 - Luottamuksen rakentaminen ja yhteistyön syventäminen
 - Vahvistetaan organisaatioiden sitoutumista hankkeeseen
- **Tiedonkeruun aloittaminen:** Photovoice-menetelmällä toteutetun aineistonkeruun aloitus nuorten kanssa.

Yhteistyötä on hyödyllistä vahvistaa henkilökohtaisilla tapaamisilla ja vierailemalla kohderyhmäorganisaatioissa. On tärkeää tavata kohderyhmän nuoria kasvokkain, jotta kehityshankkeen henkilöstö tulee tutuksi. Luottamuksen rakentaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta nuoret kokevat kehityshankkeeseen osallistumisen mielekkäänä. Ensimmäisissä tapaamisissa kehityshanke ja sen tavoitteet selitetään nuorille osallistujille selkeästi ja ymmärrettävästi ja nuorille annetaan mahdollisuus kysyä lisää.

Tässä vaiheessa aloitetaan myös aineistonkeruu Photovoice-menetelmällä nuorten kanssa. Photovoice-menetelmä ja sen käytännön toteutus esitellään nuorille ja heiltä kysytään halukkuus osallistua aineistonkeruuseen. Osallistumisesta kiinnostuneet nuoret saavat Photovoice-menetelmän esittelyn ja ohjeet kirjallisena itselleen. Nuorten

kanssa yhdessä sovitaan ajankohta seuraavalle tapaamiselle, jossa nuorten ottamia kuvia katsellaan ja järjestetään niihin liittyvät haastattelut. Nuoret ottavat itse valokuvat omalla ajallaan tapaamisten välissä. Seuraavassa tapaamisessa ennen kuvien katselua ja haastatteluja nuoret täyttävät tarvittavat suostumuslomakkeet ja tekijänoikeussopimukset.

5 Yhteiskehittäminen ja työpajat

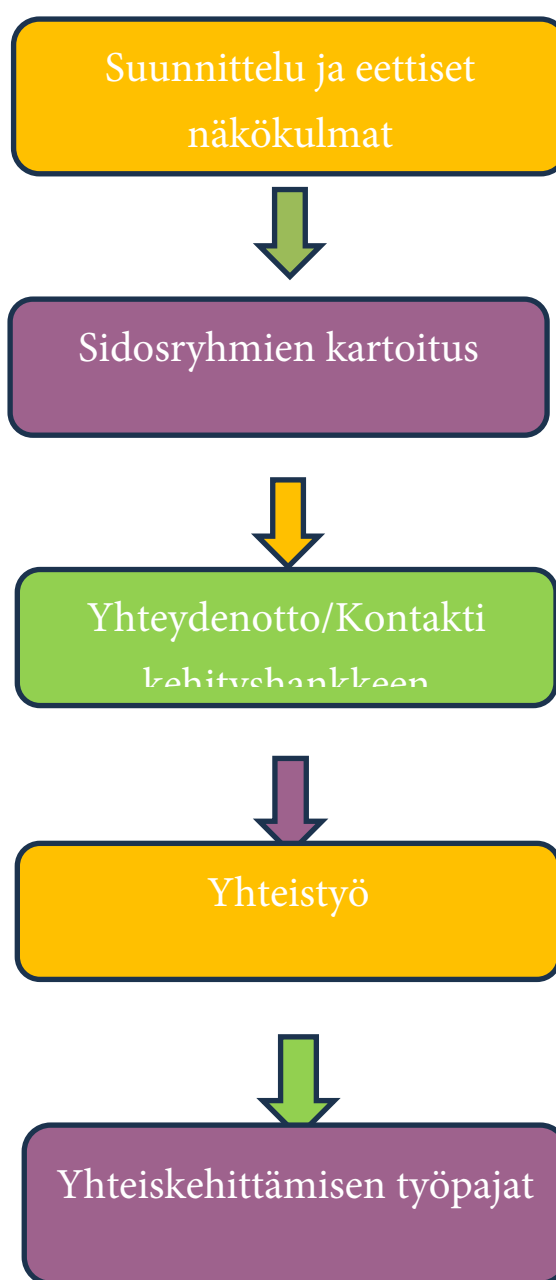
- **Yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia siltoja rakentavat työpajat**
 - Ryhmän määrittely: työpaja, jossa keskitytään yhteyksien rakentamiseen kohderyhmän sisällä.
 - Yhteinen ääni: työpaja, jossa keskitytään yhteyksien rakentamiseen eri kohderyhmien välillä.
- **Yhteiskehittämisen työpajat**

Toimintaympäristöanalyysin ja tiedonkeruun jälkeen yhteiskehittäminen alkaa työpajoilla. Työpajoissa hyödynnetään tähän asti nuorilta Photovoice-menetelmällä ja ammattilaisilta kyselyillä kerättyä materiaalia. Työpajoissa kehitetään yhteisöllisyyttä ja yhteyksiä kunkin kohderyhmän sisällä ja välillä. Ensimmäisessä työpajassa painopiste on kunkin kohderyhmän sisäisissä suhteissa ja tarkoituksena on rakentaa yhteyksiä oman ryhmän sisällä. Työpajoissa keskustellaan Photovoice-menetelmällä ja kyselyillä kerätystä materiaalista ja siitä, miten kerätty tieto voi auttaa rakentamaan yhteyksiä sekä ryhmien sisällä että eri ryhmien välillä.

Yhteinen ääni -työpaja kokoaa kaikki kehitysprosessin kohderyhmät yhteen. Työpajassa luodaan vuorovaikutteinen ilmapiiri ja eri ryhmät pääsevät jakamaan kokemuksiaan ja tulkintojaan muun muassa Photovoice-menetelmällä ja kyselyillä kerätystä materiaalista. Työpaja pyrkii luomaan uusia yhteyksiä ja mahdollisia yhteistyön muotoja nuorten ja ammattilaisten välille.

Ensimmäisten työpajojen jälkeen osallistujat aloittavat varsinaisen yhteiskehittämisen ja uusien ratkaisujen etsimisen kehityshankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Yhteiskehittämisessä hyödynnetään taas Photovoice-menetelmällä ja kyselyillä kerättyä aineistoa ja ymmärrystä kunkin sidosryhmän tarpeista, kehityskohdista ja resursseista. Kohderyhmät tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään päästäkseen lopulta yhdessä konkreettisiin toimiin ja sitoumuksiin. Yhteiskehittämisen avulla eri sidosryhmät saavat yhdistettyä vahvuutensa ja löydettyä yhteisiä ratkaisuja erilaisiin tunnistettuihin haasteisiin. Työpajojen ja yhteiskehittämisen tavoitteena on vahvistaa toimijoiden välistä verkostoa ja potentiaalisesti luoda uudenlaisia yhteistyön muotoja vahvistaen kaikkien toimijoiden osallisuutta yhteisistä asioista.

Lähteet:

Wang, C. ja Burris, MA (1997). Photovoice: Konsepti, metodologia ja käyttö osallistavaan tarpeiden arviointiin. Terveyskasvatus ja käyttäytyminen , 24(3), 369-387.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.